

Малося на увазі, що в разі виходу держави-мандатарія з Ліги націй втрачав силу і виданий від імені Ліги мандат.

Мандатна система не раз засуджувалася радянською дипломатією. Радянський уряд в ноті, направленій 18 травня 1923 р. Англії, Франції та Італії, заявив, що він не визнає мандатної системи і ставиться негативно «до ситуації, створеної в Палестині, Сирії та інших мандатарних територіях». При вступі СРСР до Ліги націй в 1934 р. його представник зробив офіційне застереження про те, що ст. 22 статуту Ліги неприйнятна для Радянського Союзу і її зміст не накладає на СРСР ніяких зобов'язань [4,578–579].

Мандатна система не внесла істотних змін в колоніальний режим. Мандатарій був фактично повновладним господарем підмандатної території. Постійна Мандатна комісія при Раді Ліги Націй розглядала щорічні звіти мандатаріїв, але цей «контроль» носив формальний характер.

Отже, за результатами Паризької мирної конференції була сформована особлива система контролю країнами Антанти над колоніями Османської імперії та Німеччини в Азії та Африці, що оформилась у вигляді мандатів. Фактично нова система мандатів закріпила залежність підмандатних територій від мандатаріїв. Але внаслідок того, що розподіл мандатних територій відбувся без урахування конфесійних та національних особливостей, це викликало суперечності всередині підконтрольних територій.

Список використаної літератури:

1. Системная история международных отношений, 1918-2000. В 4 т. Т. 1 : События / сост. А.В. Мальгин ; под ред. А.Д. Богатурова ; Моск. обществ. науч. фонд; Ин-т США и Канады РАН ; Гос. ун-т гуманитарных наук. – М. : Московский рабочий, 2000. – 243 с.
2. Илюхина Р. М. Лига Наций 1919–1934 / Р. М. Илюхина. – М. : Наука, 1982. – 357 с.
3. Жуковская Н. Ю. «Североатлантический треугольник» в Версале: Канада, США и Великобритания на Парижской мирной конференции 1919 г. / Н. Ю. Жуковская. // Вестник Тамбовского университета. Серия: Гуманитарные науки. – 2006. – №3. – С. 244–247.
4. Колісніченко К. С. Особливості мандатної системи Ліги Націй в умовах універсального міжнародного правопорядку у період між двома світовими війнами / К. С. Колісніченко // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 48. – С. 578–583.
5. Ходнев А. С. Международная организация в ожидании приговора? Лига Наций в мировой политике, 1919–1946 : очерки истории / А. С. Ходнев. – Ярославль : ЯГПУ, 1995. – 350 с.

Науковий керівник: к.і.н., доцент Овчаренко О.І.

Д. О. Кравченко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ЛИЦАРСЬКИЙ ТУРНІР: ЗАСІБ ЗБАГАЧЕННЯ ЧИ ПРОЯВ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ЗВИТЯГИ?

Переважає більшість сучасних дослідників схиляється до думки, що перші лицарські турніри з'являються в IX столітті. Деякі джерела згадують про проведення подібних змагань і в X ст. Перша згадка про подібний турнір відноситься до 1062 року і пов'язують її з ім'ям барона Жоффрау III Бородатого, який написав правила для перших поєдинків. Спочатку турніри проводилися тільки в Німеччині і Франції. Лише в середині XII ст. практика турнірів проникла в Англію і Італію, а трохи пізніше охопила й інші європейські країни [2, 8].

На початковому етапі розвитку, лицарські турніри походили із звичайних тренувань воїнів, але коли в них починають брати участь заможні сюзерени і королі, то їх почали влаштовувати з певним розмахом та пишністю. Поступово турніри починають набувати величних розмахів і популярність не лише серед лицарів, але і серед простолюду. Звісно, що проведення такого змагання вимагало певного зводу правил, найбільш відомими з яких є «Турнірна книга» Рене Анжуйського, де детально сформовано всі елементи середньовічного церемоніалу, пов'язаного з турніром. Руа коротко описав умови турніру, серед яких можна виділити: заборону завдавати удари гострим кінцем списа по лицю, удари в праву руку, так

як її не закривав щит та навмисне травмування коня противника. Лицарські бої на смерть суворо заборонялися, але в пізніші часи з'являється виклик на смертний поєдинок [4].

Хоча правила турнірів різнилися в кожній країні, але вимоги до лицарів, які бажали взяти участь в турнірі, були майже однаковими. Так кожен учасник повинен був довести суддям і герольду своє знатне походження в двох поколіннях як з боку матері, так і з боку батька. У постанові французького короля Філіпа Валуа обмовлялося, що на турнір не допускається той дворянин, який сказав або зробив щось неприємне католицькій вірі. Якщо така людина все ж буде домагатися брати участь в турнірі, не дивлячись на заборону, то нехай буде він побитий і вигнаний дворянами. Зазвичай, знатне походження визначалося по гербу на щиті та шоломі. Якщо хто-небудь був викритий у підробці герба, він не тільки з ганьбою був вигнаний з турніру, але також позбавлявся озброєння і бойового коня на користь герольдів [3, 77].

Стрімкий розвиток військової справи поширювався й на лицарський феодальний стан, і як наслідок – на турніри. Такий вид середньовічного «ремесла» не тільки сприяв вдосконаленню військового мистецтва лицаря, а й створював сприятливі можливості блиснути особистою відвагою, бути поміченими і крім усього іншого домогтися матеріальної винагороди, що підтверджувало лицарську звитягу. Навіть на початкових етапах, чітко простежуються основні цілі такого змагання: самоствердження воїна та захоплення здобичі. Сутичка велася, як правило, зброєю, що не відрізнялася від бойової, причому допускалися практично будь-які види озброєння, навіть луки та арбалети. Основне завдання полягало в тому, щоб вибити противника з сідла або переломити свій спис ударом в його щит. У першому випадку демонструвалася сила і спритність тому для такого двобою обиралась велика дистанція. У другому випадку лицар показував своє вміння витримати удар списа, не впавши з коня. Переможений позбавлявся всього озброєння і коня на користь переможця. Нерідко переможений на турнірі ставав бранцем свого суперника і, як в умовах справжньої феодальної війни, зобов'язаний був сплатити викуп. Поступово нагорода поставала важливішою за честь і гідність. Середньовічна забава, в якій міг взяти участь кожен лицар, стала «спортом професіоналів». З'явилися лицарі, що робили виступи у турнірах тільки заради грошей. Так, видатний Вільям Маршал – лицар часів династії Плантагенетів, нажив на турнірах великі матеріальні статки та протягом 1177 року полонив більше сотні супротивників [1, 34-36].

За проведенням турніру пильно спостерігала церква. Зокрема Папа Климент V (1305–1314) в 1313 році видав буллу в якій заборонив битви і поєдинки з кровопролиттям, а винних наказав відлучати від церкви як єретиків. Церква не тільки забороняла турніри, а й поховання загиблих, але це правило нівелювалось, якщо лицар перед смертю встигав прийняти чернецтво. Багато церковних діячів осуджували турніри, вбачаючи у них розсадники гріховності. Серед головних гріхів був – гнів, бо мета учасника ударити іншого, принизити його, а той убити та жадібність, через те, що лицарі прагнули ув'язнити свого переможеного супротивника, вимагаючи від нього надмірного викупу [2, 13].

У XV в. турніри досягають верхів'я свого розвитку. З особливою пишністю вирізнялися турніри, що проводилися при бургундському дворі. Але і в багатьох містах Італії, таких, як Флоренція, Мілан, Венеція і Рим, проходили турніри, що не поступалися по розкоші бургундським. З однаковою барвистістю і помпезністю турніри проводилися протягом майже 600 років. Турніри поступово втратили своє значення в XVI столітті, коли лицарська кіннота була витіснена піхотою стрільців, яка складалася з городян і селян. Формальним приводом для заборони турнірів став нещасний випадок, що стався в 1559 року на турнірі на честь мирних договорів Франції з Іспанією і Савойєю, коли граф Монтгомері смертельно поранив короля Генріха II уламком списа, який потрапив в око [3, 94-95].

Таким чином, в XVI ст. основні ідеї турніру спотворюються: стрімкий розвиток капіталістичних відносин країн Європи не міг не вплинути на лицарський стан, який тепер виходить на поєдинок заради статків, а не слави та тріумфу. Лицарський турнір – був явищем, що пройшов тривалий період розвитку. Він мав свої закономірності, які формували історичний час. В процесі еволюції постав складний механізм проведення турніру, на який

впливали – ідеологія лицарства, догми Католицької церкви та розвиток військової справи. Незважаючи на занепад лицарства, яке власне і стимулювало турніри, цей вид «ремесла» продовжував жити у наступних століттях, набувати більш символічного і мирного характеру.

Список використаної літератури:

1. Кленшан П. Ф. Рыцарство / П. Ф. Кленшан. – СПб: Евразия, 2004. – 192 с.
2. Носов К. С. Рыцарские турниры / К. С. Носов. – СПб: Полигон, 2004. – 145 с.
3. Руа Ж. Ж. История рыцарства / Ж. Ж. Руа, Ж. Ф. Мишо. – Москва: Эксмо, 2007. – 448 с.
4. Турнирная книга Рене Анжуйского. [Електронний ресурс]. – 1460. – Режим доступу до ресурсу: <http://medieval26.narod.ru/Rene.html>.

Науковий керівник: к.і.н., доцент Гальченко С. І.

А. С. Кучер

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

МІФОЛОГІЯ БУДДИЗМУ

Система міфів, яка склалася в буддійській традиції, визначається синкретизмом декількох традицій, що включають безліч спільних з індуїзмом та брахманізмом мотивів та персонажів, власне буддійський компонент, який показує основні положення буддизму як особливої релігійної традиції, національні та місцеві елементи добуддійської релігії, які вважалися частиною буддійської міфології по мірі проникнення буддизму в різні країни Азії [1, 283]. Головні джерела буддійської міфології – Тріпітака («Три Кошки Закону»), кілька канонічних сутр махаяни, в основному на санскриті (Садхарма-Пундаріка – «Сутра Лотоса», Сукхаватівьюха – сутра «Щасливої Землі» та ін.), головні тексти (тантри) Ваджраяни [5, 223].

За своїм відношенням до міфології буддизм різко відрізняється від інших релігій. Це пов'язано з основною концепцією буддизму, за якою людина займає особливе місце в ієрархії всіх істот, так як лише людина може врятуватись від сансари і досягти нирвани, таким чином стати Буддою. Всі інші істоти, включаючи міфологічних персонажів, не можуть досягти нирвани, і в цьому випадку вони знаходяться на більш низькому рівні, ніж людина. Своєрідне ставлення буддизму і до реальності існування міфологічних персонажів. У народному буддизмі міфологічні персонажі вважаються реальними істотами, а в філософському – творіннями людської психології [2, 161].

У загальнобуддійському пантеоні найвищий ранг займають будди – просвітлені. Гаутама – це архетип багатьох попередніх будд. Згідно з цим вченням, будди з'являлися з незапам'ятних часів. Одні версії стверджують, що до Гаутами на землі жили шість будд. В інших версіях повідомляється про 24 покоління будд, а в деяких про тисячі поколінь. Вважається, що будди живуть в космічному просторі, а коли вони спускаються і втілюються в земне тіло, відбуваються великі чудеса. Найбільш шанованими у всіх країнах є: будда Шакьямуні (Гаутама), будда майбутнього – Майтрея, будди Амітабха, Акшобхья, Вайрочана, п'ять будд споглядання, закінченням яких є Всесвіт і його частини [3, 54].

Школи махаяни зробили особливий акцент на бодхісаттвах – майбутніх буддах, які теж стали важливою частиною буддійського пантеону. Деякі з них також окремо виділені в міфологічних сюжетах: яскравим прикладом є Авалокітешвара, бодхісаттва співчуття, який є центральним активним персонажем міфології в більшості буддійських країн, в тибетському буддизмі значне місце займають жіночі бодхісаттви – Тари [1, 283]. Поряд з буддами і бодхісаттвами буддійська міфологія згадує архатів – гідних людей, які пройшли шлях духовного вдосконалення. До їх числа відносяться учні та найближчі послідовники Гаутами, якого також нерідко називають архатом [4].

В буддизмі ваджраяни є ще один важливий ранг пантеону – ідам (тибетський бог, пов'язаний обітницею). Основне призначення ідамів – бути охоронцями. Вони розрізняються по емоційному стану – мають спокійний, гнівний і напіврозгніваний вигляд. Найвідоміший з гнівних ідамів – переможець бога смерті Ямантака [3,55].